

LO CRIT DE LA PATRIA.

SETMANARI TRADICIONALISTA.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA, trimestre. . . . . 1 pesseta
FORA, idem. . . . . 1'25

ULTRAMAR Y ESTRANGER

Trimestre. . . . . 2'50 pessetas

Número solt: 5 céntims

ADMINISTRACIÓ:

PALLA, 31, LLIBRERÍA
LA PROPAGANDA CATALANA

25 exemplars: 1 pesseta

Número atrassat: 10 céntims

NONRÉM avuy las páginas de LO CRIT DE LA PATRIA ab lo retrato del conegut y lealíssim Jefe carlista don Rafel Tristany.

L'espai de que disposém es poch, y per altra part nos proposém presentar una biografia bastant detallada d'aquest general en la obra que estém publicant ab lo títul de *Album de personajes carlistas*; de consegüent nos limitarém á consignar que don Rafael Tristany va sortir á campanya 'l dia 13 de Deseembre del any 1833, tenint sols 10 y mitj d'edat, y que desde aquella fetxa ha consagrat la seva vida á la defensa de la vritat.

Tristany ha lluytat per Cárlos V, per Cárlos VI, per Pio IX y per Cárlos VII.

De carácter caballerós y noble, 'l General Tristany s'ha fet respectar sempre hasta per los enemics, que admiraban lo seu valor y las qualitats que l'adornan.

Don Rafel Tristany va ser qui en lo mes d'Agost de 1874 va conquistar pera Don Carlos los forts y ciutat de la Seo d'Urgell, per medi d'una hábil sorpresa, que no va ser ocasió d'una sola baixa en las filas carlistas.

En documents oficials de l'última guerra hi ha l'encabessament que segueix, lo cual dona fe de

DON RAFEL TRISTANY.

las moltísimas distincions de que ha sigut objecte don Rafael Tristany, totas guanyadas per mérits de campanya.

«Don Rafel Tristany, Conde de Aviñó, Marqués de Tristany, Título de Castilla, Teniente General de los Reales Ejércitos, Caballero Gran-Cruz de las Reales y militares Ordenes de San Fernando, de San Hermenegildo y del Mérito militar, de la muy distinguida, Real y militar Orden de la Torre y Espada de Portugal. Comendador de la Real Orden Americana de Isabel la Católica, Condecorado con la Cruz de la fidelidad militar, con la pensión de Carlos III, con la Real medalla de Carlos VII, de plata, y otras varias de distinción, Consejero privado de S..., Ayudante de Campo del R. D. C... VII (Q. D. G.) y de S. A. R. el Sermo. Señor Infante D. Alfonso; Jefe del Cuarto militar de S..., y Comandante general de las fuerzas de Infantería y Caballería de la Real Casa, General del Real Ejército del Reyno de Nápoles y de las Dos Sicilias, Capitán general del Ejército y Principado de Cataluña, etc., etc.»

Actualment resideix don Rafel Tristany en la ciutat de Lourdes y está disposat á acudir al punt del perill, á la primera indicació de Don Cárlos.

BROMAS MESTISSAS.

Com saben nostres lectors, lo Sr. Seix, editor de *El Criterio Católico*, va dirigir-nos una carta, després d' un mes just de publicat un escrit nostre en que afirmabam que era masó, protestant de nostra afirmació y negant, per tant, que ho fos actualment.

Los comentaris posats al peu de dita carta 'ls han vist ja 'ls lectors de LO CRIT, y per tant no tenim que repetirlos.

Semblaba terminat l' assumpto, pues lo Sr. Seix no havia replicat á nostres comentaris, quant se 'ns va ocrorrer, inspirats pot ser y preveient lo que anaba á succehir, insistir sobre 'l mateix punt probant ab datos irrecusables nostra afirmació de que 'l nom del Sr. Seix constaba en un *Anuari* masónich y que ell en persona era l' editor d' una obra escrita en lloansa de aquella secta, á qual fi citabam página, any y punt d' impressió y altres datos referents á la qüestió y que deixaban fora de dupte lo dit per nosaltres.

En los comentaris á la carta del editor d' obras masónicas y de *Criteris Católicos* varem tenir per convenient reservarnos, y alguns dels datos que guardabam en cartera han surtit á la llum avuy fa vuit dias en LO CRIT DE LA PATRIA, precisament, ¡quina casualitat! quant s' estava imprimint *El Criterio* any III, número 20, hont se participaba al públich que don Jaume Seix nos había demanat devant los Tribunals de justicia pera que 'ns retractéssim d' aquella afirmació y publiquessim la retractació, ó fossim condemnats com autors d' injuria grave per medi de l' imprenta.

Está vist que 'ls inspiradors de *El Criterio*, preveient la possibilitat de que l' govern concedeixi pera la premsa l' indult que 'l Congrés d' escriptors acaba de demanarli, tenen por que quedessim massa desembarasats d' assumptos judicials al sobresseirse, en tal cas, nostras causas pendents, y volen embolicarnos en una altre pera que tinguém ab que entretenirnos.

En lo moment en que escribim las presents ratllas, no se 'ns ha cridat encara y per tant no 'ns consta oficialment que l' Sr. Seix haigi entaulat querella, lo qual nos fa sospitar si ha desistit de son primer intent, aconsellat, tal volta, per los redactors de la revista mestissa, que podria ser que alarmats al veurer los datos per nosaltres trets á llum haigin cridat al Sr. Seix pera dirli: Mestre, aixó ja varia; aquestos datos concrets demostran que vosté si no es (!) ni ha sigut may (!!) masó, ha consentit en que 'l seu nom fi-

gurés en *Anuaris* de la Masoneria y per tant no 'ns es possible sortir á la seva defensa.

Ab aixó, no deixaria *El Criterio* de fer una soberbia *planxa*, ja que s' ha permés fer públich que 'ns había portat á los Tribunals; pero lo més trist per ell es que la *planxa* la farà també si 'ns hi porta, porque nosaltres presentarem probas de lo que hem dit, las probas s' unirán als autos, se donará fallo, y com que hem afirmat ab coneixement de causa, lo fallo será absolutori pera nosaltres, y *El Criterio Católico* 's gastarà unas quantas pessetas, nosaltres ni una sola, y tindrem lo gust de publicar los *Resultandos* de la sentencia en que 's fassi constar que hem dit la vritat clara y neta.

Diu la revista dels mestissos que atés que la obra de 'n Léo Táxil hont va veurer la llum la nota que tanta broma ha mogut, se publica ab llicencia eclesiástica, han acudit al Sr. Bisbe de la Diócessis pera que ordeni la reparació convenient.

Nostre digníssim Prelat decidirá lo que conforme á justicia cregui procedent; mes nosaltres, encara que no som cridats á consulta, nos permetém exposarli lo següent:

La obra *Los Misterios de la Francmasoneria*, traduhida per don Angel Z. Cancio, diu en la página 7, que:

«El principal editor masónico de España es don Jaime Seix, San Agustin 5 y 7, Gracia, Barcelona;» y que «*El Criterio* llamado *católico*, se edita tambien, como puede verse en todos sus números, en casa de ese editor de obras masónicas.»

Lo Sr. Cancio tindrà segurament en la seva ma las probas de lo que afirma, mes com aqueix senyor resideix en Madrid, nosaltres nos oferim á probar lo que ell diu y lo que nosaltres hem dit, y nos comprometém á ensenyar á S. E. I. ó á persona competentment delegada, un exemplar del *Anuario masónico universal* pera l' any 1887, hont se llegeix en la página 209 un titul que diu: «*Editores y librerios masónicos*» y en las líneas 27 y 28, á continuació d' altres noms d' editors y libreters masónichs, lo de «*Jaime Seix.—San Agustin, 5 y 7, Gracia, Barcelona (España).*» quals senyas coincideixen exactíssimament ab las del editor de *El Criterio Católico*, y per tant resulta cert, completament cert, lo afirmat per lo senyor Cancio y per nosaltres.

Quedém, pues, esperant veurer realizadas las amenassas de la revista mestissa.

F. de P. O.

PREGUNTA Y RESPUESTA.

Si no temíam escandalisar los oídos de certs fulanos, sobre tot avuy que tant ufans se han mostrat, quant deurian per sempre amagar la cara de vergonya, 'ns atreviriam á preguntar ¿miradas las actuales circunstancias de nuestra Patria, pot un espanyol ser calificat de fervorós católich, si no es carlista? Creyém que nó: y aquí advertirém de passada, per lo que podria ser, que en tot aqueix pobre escrit no preteném apoyarnos en Decrets de Roma, sino que nostre apoyo son las rahons següents. Qualsevol cristiá y qualsevol espanyol, per ser un fervorós católich, ha de *desitjar* al menos y *procurar* en lo possible y *no destorbar* en cap manera que 'l Regne de Cristo se estengui y que las ánimas se sálvín com més en grant millor. Y qui no es carlista en Espanya actualment desitja y procura y no destorba tot aixó? No serém pas nosaltres qui ho concedesca, porque tampoch ho concedeixen los fets. De fet, en Espanya, qui no es carlista ó be es lliberal en cos y ánima ó be es apoyo y fautor dels lliberals, y sempre renyit ab los católichs de cor y de acció, ab los que motius hi há pera calificar de mártirs de Jesús, ab los que *únicament* portan escrit en sa bandera política lo esperit del Evangelio. Aixó es evident. Nosaltres no vivim pas á la lluna y tenim á la vista la historia de nostra Patria desde la implantació del malvat lliberalisme; nosaltres coneixém los personaljes que desde llavors han figurat en la Espanya lliberal, tant en temps rojos, com en temps del moderantisme mes beatirro; sabem sa vida privada y pública, las sevas conviccions péssimas, las sevas malas tendencias; llegim las sevas constitucions, las sevas lleys, veyém la protecció que dispensan á la impietat, observém la ensenyansa que procuran á la juventut, horrorisats contemplém á quin punt han portat la Iglesia y las cosas totes de la Religió; en fi, toquém y per forsa rosegüém los fruyts amarguíssims de aquesta patolea y de sos principis y prácticas de govern.

Per altra part, devant de aquesta obra de la francmasoneria y del diable, també ab la historia á la ma y ab la realitat dels fets á la vista, sabem que 'l partit de D. Carlos (deixant á part aquella altra qüestió....., que en aquest cas fácilmente podria venir á la memoria lo VII manament y la obligació que á tots imposa) es l' únich, advertiho, mestissos, y també los que estiguéu enganyats per aquesta familia, es l' únich que en teoria y en práctica se presenta verament católich, verament edificat sobre la soberania social de Jesucrist.

En teoria diu aqueix partit: nostres principis de govern son los tradicionalistas de la monarquia íntegrament cristiana. *Deu* en primer lloch, y aixó vol dir que *Deu* ha de ocupar la presidencia de lo govern nacional, que lo Rey com á Rey, aixó es, com á legislador, com á vindicador de la justicia, com á administrador del regne ha de tenir sempre present á *Deu* y obrar ab consonancia ab la lley eterna, divino-positiva y ab la deguda reverencia y subjecció á la Iglesia, en quant aquesta interpreta y aplica los drets de Jesús sobre la societat y relativament á las circunstancias en que l' Estat se trobi. *Patria*, y aquesta paraula sempre dolsa significa primerament la obligació del Rey en procurar lo *be* del regne, tenint present que lo Rey no sols ha de procurar directament lo benestar temporal, sino també *favorir* la consecució del fi sobrenatural dels subdits, mediant la subjecció y apoyo oficials prestats á la Iglesia y lo fervor en procurar la execució de las sevas ensenyansas: recorda també la fiel correspondencia dels subdits á las disposicions de la cristiana autoritat en tot lo que mira á la conserva-

ció, llegítim engrandiment y justa defensa de la Nació, trevallant tots per son llustre y prosperitat. Per últim *Rey*, y aquí tenim expressada la capital veritat que defensém contra 'ls lliberals de totes menas, aixó es, que lo *Rey*, mentre es tal y no degeneri en *tirá*, es per nosaltres persona sagrada, com á depositari de un poder y de una autoritat originariament *divina* y no simplement humana, fundada únicament en lo sufragi ó en lo capritxo dels homens: importa també aquesta paraula lo respecte degut á la llegítimitat dels drets justament adquirits per lo Monarca y la correspondencia de veneració, de amor y de fidelitat que los súbdits li donen per rahó de son elevat caràcter y de la sollicitud ab que trevalla per la felicitat de sos vasalls. Aqueix ha estat sempre en substancia lo programa del tradicionalisme espanyol y per consegüent del partit carlista, perque al mateix temps que al Tradicionalisme tots los demás partits espanyols l' han tret de sa casa, lo carlista, es lo quin no sols no l' ha despedit, sino que sempre ha viscut ab éll, de éll y per éll.

Per lo que toca á la pràctica de aquestos catòlics principis per part del partit carlista, basta consultar los fets. Tot lo mon sab que l' angust Príncep de aquesta gran comunió si no ocupa lo trono de Espanya es precisament per la seva heróica conseqüencia ab aquest programa, per lo seu imponderable zel en conservar íntegros aquestos salvadors principis de govern. Y qui aixís se porta davant dels halagos del poder 'ns dona una seguríssima garantia de que posat en ell compliria exactament tal com sem-

pre ha promés. En quant als seguidors de aqueix partit, que 's dongui una mirada á tota Espanya, y en general no 's veurá mes que la regla següent, confirmada per las expressions dels mateixos lliberals: reparéu una persona amiga dels Sacerdots, aficionada á las prácticas religiosas, que sens respecte humá publica manifestament la santa fe, que ab valor la defensa en trens, fondas etc., es un carlí; una persona que deplora la maldat del temps, la llicencia que 'ls governs donan al vici, es un carlí; una persona que derramaria gustosa la seva sang per remediar tanta desgracia, es un carlí; veyéu una premsa política que enérgicament defensa los furs de Cristo, de los ministros, de la Iglesia, es la carlista: de altre modo, preguntéu á tanta multitut de espanyols que han exposat sas vidas en las passadas guerras, gent sençilla molts de ells, sens pretensions possibles, ab prou be de Deu y comoditats en sa casa, ab verdader amor y adelantos en los seus oficis, preguntéulos per qué son carlistas, per qué ho foren sos pares, per qué han fet y encara repetirian tants sacrificis, y la resposta que vos farán es en substancia lo que ha dit Menendez Pelayo, lo que han dit los lliberals mes ó menos pensadors, aixó es, perque aixís han cregut defensar lo tradicionalisme catòlich, perqué aixís s' han pensat defensar la fé y la justicia contra la revolució masónica y lliberal, perque han vist un deber en oposarse aixís á las pretensions infernals de la Espanya moderna contra la Espanya antiga y cristiana, perque los *sentiments històrichs*, que va dir un pobre diable,

se veyan trepitjats per lliberals massa tontos, y poch cautos en tirar la pedra y amagar la má. Preguntéulos si per lo sol plet dinástich conservarían tant ardor y vos dirán que nó, y tindrán en aixó la aprobació del mateix D. Carlos, que ab veu molt forta declara que si en la seva causa no hi vejés la causa del tradicionalisme catòlich, si no fos més que per los seus drets, éll seria 'l primer en retirarse de la lluyta y viurer tranquil á casa seva.

Volém advertir antes de acabar que en tot aquest assumpto no suposém que lo carlisme sigui lo principal y lo fervor de catòlics lo secundari, sino al revés, es dir, no perque carlistas, fervorosos catòlics; sino perque fervorosos catòlics, carlistas: ni tampoch volém suposar que aqueix enllás estigui fundat necessaria y essencialment en la naturalesa dels dos expressats conceptes, sino que aixís actualment resulta per lo comportament dels homens y per la realitat dels fets. Y després de tot aixó ben pensat, creyém fermament que, si alguns de nostres adversaris, mediant certas distincions y sutilesas, tal vegada de poch servey pel dia del judici, poden salvar en sí lo concepte de catòlics, jamay los dictará sa conciencia que siguin *fervorosos catòlics*.—*B. P.*

LO ROSARI Y UN CADET.

A pesar del refredament é indeferentisme religiós que s' ha apoderat de nostra moderna societat, encara s' troban catòlics y esfor-

sats cors que fen front á la bulla y sarcástica rialla del impio, defensen ab valor sas religioses conviccions y saben tributar públich homenatge á sas més veneradas y favoritas devocions. Una proba es l' exemple següent:

En un col·legi de cadets, un dels més adelantats y dels que més se distingian per sa aplicació y recomenable conducta, era un jove distingit fill de una familia católica, é ignorant per sort de las máximas del mon y poch religioses que dominan en la grant generalitat dels militars. Aquest jove, que pot calificarse de tendre lliri entre punxants espinas y flayrosa rosa en un bosch sense cultiu, era molt devot de la Mare de Deu, y si be no feya vana ostentació de sas prácticas, no obstant, may deixaba de cumplir ab sos debers religiosos, encara que li costés alguna burla ó algun epígrama de molts de sos condeixemples.

Com verdader devot de la Verge, ho era també de son Rosari, y persuadit de que aquest no estava renyit ab la espasa que cenyia, lo portaba ab suma veneració y apreci. Deu pera probar sa fe, va permetrer que cert dia perdés son rosari y 'l trobés un de sos companys menos afecte á las prácticas de pietat y de aquells que creuen que la vida del militar está en oposició ab lo pensament de Deu y las prácticas religioses. Aquest que miraba ab certa enveja al cadet devot del Rosari, á causa de sos adelents y del apreci que sas virtuts l' hi habian merescut per part de sos catedrátichs, pensá valerse dels rosaris que habia trobat pera posarlo en ridícul y ferlo avergonyir devant de sos companys.

Marxá ab aquest propòsit al jardí, y arri-

bada la hora de diversió, quan tots los cadets estaban reunits, penjant los rosaris á la branca d' un arbre, en alta veu y ab aire de imponderable mofa, digué:

—Lo duenyo de aquest rosari pot retirar-lo.

Aquesta invitació feta en tó de la més sarcástica burla, produhí un sorris despreciatiu en casi tots los cadets que desafiaren al que s' atrevís á retirar aquell religiós objecte.

Lo devot jove al reconeixer son rosari, ab tranquil·litat suma y admirable calma feu fron á la burla de sos companys y com qui res tem, ab tranquila veu y seré continent, se separá del grupo y digué:

—Jo ho he perdut, aqueix rosari es una preciosa memoria de ma estimada mare; per aixó no sols la estimo molt sinó que ab ella reso tots los dias lo Rosari.

Y dit aixó, desenvainá la espasa, despenjá ab ella lo rosari de la branca del arbre y agafantlo ab la má, lo besá ab singular tendresa. A aquest punt arribaba la escena, quan se sentí una veu que forta y sonora exclamaba ab entussiasme:

—¡Bravo, amich meu! Es vosté un home de molt cor y de molta energia; continuhi axís y farà sa carrera, no ho dupti.

Y mentres aquesta veu distreya la atenció dels circumstants, lo jefe general del col·legi s' obria pas per entre 'ls admirats cadets y corria á encaixar sa má ab la del jove y religiós jove, prodigantli las més entussiasmas manifestacions de apreci y distinció. Aixís fou premiada la devoció del fervorós cadet y enfonçada hasta terra la proterva y mala voluntat de sos irreflexius y taymats companys.

Per sa part, també la Reina del Rosari sa-

pigué recompensar la pura devoció de nostre jove, fentlo, gracias á repetits favors, un dels més estimats del exércit, y digne de ocupar los més elevats puestos de la gerarquia militar.

Prenguem exemple de aquest jóve soldat, y, sense temer respectes humans, publiquem ab valor, que 'l mellor tresor de l' ánima es nostre amor á María y la devoció més preciada de nobles y valerosos cors, son Santíssim Rosari.

M. M.

Traduhit per J. S. R.

CANTARS.

Per datils y cocos frescos
heu d' aná' afora á buscarne;
pero per bunyols ben fets
no cal que hos mogueu d' Espanya.

La politica d' Espanya
es la cosa més bonica:
llibertat per los impios
y llenya seca als carlistas.

J. V.

En l' Administració d' aquest periódich, s' admeten donatius pera costejar la funció religiosa que en honor á Sant Carlos se celebrarà, ajudant Deu, lo próxim dia 6 de Novembre.